

se jih po 6 do 10 skupaj v en list zaprede, kjer preizkušajo in čakajo meseca aprila prihodnjega leta, v katerem mesecu zopet izlezejo in s svojo izredno požrešnostjo sadnemu drevju preobčutljivo škodo zadajajo. Skoraj ga ni hujšega sovražnika med gosenicami za sadno drevje, kot je drevesni belin, kateri se po vsi pravici hudi požerun imenovati more in sme. — Po tretjem levanju se njegove gosenice zopet razkropijo, in se proti koncu meseca maja zabubijo. A letos jim za to sedaj ni bilo še ugodno vreme.

Najboljši pripomoček tega požeruha po moči zatreti je ta, da se pozimski čas njegova gnjezda, katera ima na koncu najzvučajnejših vejic sadnega drevja poiščejo, obirajo, nabirajo in sežgó. (Dal. prih.)

Gospodarske skušnje.

* *Kako češnje sveže (frišne) ohraniti.* Na Angleškem so skušali češnje ohraniti sveže. V ta namen so jih z reclji djali v steklenico. Steklenico so trdo zamašili in jo potem globoko zakopali v zemljo na vrtu. Ko so jo o božiču izkopali iz zemlje in jo odprli, bile so češnje popolno dobro ohranjene in tako sveže, kakor da bi bile oni dan z drevesa nabrane. — Poskusimo!

* *Veverica škodljivka gozdom.* V časniku gornjeavstrijske kmetijske družbe se dolži veverica, da je škodljiva našim gozdom posebno s tem, da jelkam in smrekam objeda brstje, pa se tudi semenskih kapic rada loti. Zato je v podružničnem zboru nadgozdar Will stavil predlog, ki je bil enoglasno sprejet, da se strelščina razpiše za pokončevanje veveric. — Ta ostrost utegnili bi vendar le na pravem mestu takrat biti, ko je v kakem gozdu sila veliko veveric.

* *Še enkrat o tem, kako nevaren utegne živini petrolej biti.* — „Deutsche landw. Presse“ pripoveduje, da je neki lovec svojemu psu vrati močno s petrolejem namazal, da bi mu uši pregnal. Psu, ki ga je za drag denar kupil, se uže prvi dan ni več ljubilo jesti, tresel se je po celem životu in cvilil, čez 8 dni pa je poginil. — Neki kmetovalec je 19 ušivih krav in telet po celem životu namazal s petrolejem. Dvoje telet mu je poginilo uže prve dni, vsa druga pa bolehalo, vendar nazadnje se okrevala; nekaterim kravam je o prvih dneh celo vime višnjevo postalo in zelo oteklo; pozneje so se vendar zopet, pa počasi znebile te otekline. — Neki delavec v Thüringenu si je nekako poškodovani prst s petrolejem namazal; kmalu mu je cela roka otekla in potem je otekel na celi strani života. Po večdnevni strašni bolečini je umrl delavec, ker se mu je kri ustrupenila.

Gospodarske novice.

Lovsko vprašanje pred c. k. upravno sodnijo.

Posestnik neke velike kmetije v gornjeavstrijski občini Lichtenegg se je pritožil pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Welsu, da neki najemnik lova pri lovu na jerebice čez njegovo senožet hodi, katera 40 oralov obsega in je z lepo travo zaraščena; s to hojo mu pohodi veliko trave ter zato veliko škodo dela. Tako poškodovani posestnik je zahteval od okrajnega glavarstva, naj najemniku lova prepove čez senožet hoditi, dokler ni pokošena. Okrajno glavarstvo te prošnje ni vslišalo, rekši, da ni nobene postave za to. Posestnik senožeti se pritoži dalje pri gornjeavstrijski deželni vladi, pa tudi ta je prošnjo tako odbila, kakor okrajno glavarstvo. Tožnik gré s pritožbo še dalje in c. kr. mini-

sterstvo, pred katero je tožba prišla, je pa zavrglo obe poprejšnji rešitvi in tako le razsodilo: „najemniku lova je v prihodnje prepovedano po senožeti — tožniku lastni hoditi, dokler trava ni pokošena.“ — Zoper to ministersko razsodbo se je pa najemnik lova pritožil pri c. kr. upravni sodnji (Verwaltungs-Gerichtshof) dunajski. 17. dne maja t. l. je bila glavna obravnava pri tej sodnji, kateri je predsedoval baron Staehlin, tožnika je zastopal dr. Berthold, c. k. kmetijsko ministerstvo ministerski svetnik Peyrer, posestnika kmetije pa dr. Kerschner. — Po zaslišanju obširnih govorov vseh ravno navedenih zastopnikov je sodnja zavrgla razsodbo c. kr. kmetijskega ministerstva, rekši, da se ne opira na nobeno postavo, marveč je najemniku lovu vsak čas pripuščeno, po travnikih v tistih krajih, kjer ima lovsko pravico, tudi takrat hoditi, kadar je senožet polna trave (bei vollem Graswuchse) pred košnjo.“ — Nam se ta razsodba, ki je zavrgla sodbo ministerstva kmetijstva, vsakako čudna zdi, ker se v svoji razsodbi sklicuje na to, da se prepoved, travo poteptavati na senožeti, „ne opira na nobeno postavo“. Vprašati se menda sme, zakaj pa ni take postave, ki lastnika škode varuje, ki utegne prav velika biti?

O vcenitvi zemljišč zaradi uravnave gruntne davka.

V preteklem mesecu maji se je vcenilo:

A. *Poljskega obdelovanja*, in sicer:

v cenitvenem okraju:

Kočevje 13 občin s	44.367	parcelami
Novomesto 13 občin s	24.027	„
Postojna 7 občin s	17.748	„
Črnomelj 4 občine s	15.304	„
Logatec 12 občin z	11.468	„
Ljubljanska okolica 9 občin z	11.135	„
Krško 9 občin z	10.902	„
Kranj 12 občin z	10.319	„
Kamnik 13 občin z	8.552	„
Litija 6 občin z	8.383	„

skupaj v 98 občinah s 162.205 parcelami.

B. *Gozdov*, in sicer:

v cenitvenem okraju:

Ljubljanska okolica v 14 občinah	20.460	oralov
Kranj v 15 občinah	12.736	„
Kočevje v 15 občinah	11.360	„
Novomesto v 11 občinah	9.014	„
Krško v 7 občinah	8.631	„
Litija v 7 občinah	7.136	„
Postojna v 4 občinah	195	„

skupaj v 73 občinah 69.532 oralov.

Politične stvari.

Volilno gibanje velikih posestnikov.

Po vseh stanovih se je pričelo uže volilno gibanje; vsak sprevidi, da je treba Avstriji pomagati do miru znotraj in do spoštovanja ter moči zunaj. Posebnega ozira je o tem vreden „volilni program“ velikega posestva moravskega. V tem programu prvokrat pravi konservativcem složen stopi v boj zoper politično sleparstvo, ki je zadnja leta storilo toliko hudega v Avstriji. Konservativci velikega posestva moravskega so si namreč stavili nalogo spreobrniti ali pa zatreti vse one ele-

mente, ki so jim pri tem na poti, zato so se vsi veliki posestniki združili in spravili med sabo. Da pa svoj veliki namen morejo doseči, je treba, da se tudi po vseh drugih deželah plemstvo združi zoper sedaj še vladajočo ustavoversko stranko, ker le tako more vreči jo s konja.

Najprvo — se ve da — bilo bi pri tem plemstvo na Českem. In ravno to je žalostno, da se na Českem tako zvano zgodovinsko plemstvo ne more sporazumeti med sabo, čeravno je tako sporazumljenje bilo sproženo od više strani, kajti nasproti mu ni le različno politično mišljenje nekaterih velikašev, temuč so mu tudi osebne mržnje.

Knez Karol, navadno imenovan „Carlos“ Auersperg, ki misli, da je za njegov rod častno, če se občuje z elementi jako dvomljivega sluha, in ki meni, da bo svojim potomcem zapustil Bog vedi kako slavo, če obdrži leta 1873. na neki smrdljivi način pridobljeno stališče, se ne bo tako lahko dal spreobrniti; on dobro vé, da brž ko se najodločnejši rodovi českega plemstva sprijaznijo, zá-nj na političnem odru ni prostora več. Sedanji njegovi privrženci, krščeni židi in plemenjeni kričači, gredó za njim le, ker jih je o zadnjih volitvah vodil do zmag, pa ga bodo popustili brž, ko bo pahnen z vrhunca, do katerega je splezal s prisleparjenim njihovim denarjem.

Čuditi se je o takih razmerah le onim českim velikim posestnikom, ki sami spadajo med zgodovinsko plemstvo in katerim je znano, koliko škode je zadnjih deset let trpelo kmetijstvo, — čuditi se je temu plemstvu, da sam ob sebi ne išče sporazumljenja s konservativnim plemstvom, kakor se to godí na Moravskem. Tudi grof Taaffe se dozda še nekako neodločno obnaša, da človek ne vé prav, kako bi ga sodil. Saj njemu ni treba nič drugega, ko da spregovori le eno besedico, in česko plemstvo se bo, preskočivši celó kneza Karlosa Auersperga, sporazumelo in sprijaznilo med sabo. Se li morda grof Taaffe bojí moči sedanjega českega deželnega glavarja iz takega drugega obzira? Če je taka, pač minister razmer prav ne pozná. Knez Karlos Auersperg zdaj le zato veliko premore, ker ima za sabo vedno še politično stranko, čeravno je le ta stranka čudna mešanica najraznovrstnejših elementov. Vzemi mu to moč s tem, da boljše njegovih privržencev pripelješ na naravno, njihovu stanu spodobno pot, pa bo „vojvoda kočevski“, ki se zdaj misli že za podkralja českega, postal prav nenevaren človek, kača brez strupa. Na to bi moral grof Taaffe misliti in lotiti se tega. To bi moral storiti tem bolj, ker mu bo bolje ko vsakemu drugemu znano, da — če se bo česko plemstvo sporazumelo med seboj, se bo dala narediti tudi sprava z državopravno stranko v tej deželi. Česko plemstvo mora biti most, ki se naredi čez brezdno med nemškim in českim prebivalstvom dežele česke, ono naj posreduje in poravnava politične razlike med obojimi po njihovih postavnih zastopnikih. Če se dá to doseči s sedanjo „glavo“ tako zvanega „ustavovernega“ velikega posestva, knezom Karlosom Auerspergom, dobro! — če pa ne — ker se bojí za svoje sedanje gospodstvo, naj se zgodi pa brez njega. Saj blagor države vendar više stoji, nego posamezna oseba, če prav je ta oseba vojvoda kočevski!

Tako beremo v časniku „Politische Fragmente“. Ta članek bi priporočali tudi našim velikim posestnikom, ker so si razmere o tem zeló podobne, da tudi med našim kranjskim velikim posestvom je mnogo mož, kateri so do grla siti nestrpljivega gospodstva barona Apfaltrerna, ki, ker je bil nedavno le c. kr. državnega pravdnika namestnik, se ne more po svojem stanu primerjati z nadvojvodo kočevskim, pa je vendar dosih-

mal bil v skupini velikih posestnikov regens chori one stranke na Kranjskem, katera ovira vsako spravo z zastopniki naroda slovenskega.

Koliko je vlada za železnice potrosila l. 1871. in koliko bode letos potrebovala?

Dunajski politični časnik „Politische Fragmente“ na to vprašanje daje sledeče poročilo: Država je z „Loydom“ vred 17 železnicam za poroka, da kapital, ki so ga podvzetniki vtaknili v stavbo železnic, jim nese gotovih obresti toliko, da ne trpijo nobene škode, marveč še upravniki in uradniki prav mastne plače imajo, za eno osebo po 10.000, 20.000 in celó do 40.000 gold. na leto. Leta 1871. je podpora, ki jo je vlada železnicam dajala, znesla 8 milijonov in 520.500 gold., letos pa bo znesla 20 milijonov in 783.600 gld., tedaj še več kakor dvakrat toliko memo l. 1871. Tako, na priliko, je Rudolfova (naša gorenjska) železnica leta 1871. dobila državne podpore 2 milijona in 900.000 gld., letos pa dobí 5 milijonov in 966.000 gold.; južno-severno-nemško-sklepna železnica (Südnorddeutsche Verbindungsbahn) je leta 1871. dobila 410.000 gold., letos dobí 1 milijon in 139.600 gold. Gori navedeni časnik po pravici trdi, da ustavoverska stranka v državnem zboru ni železnic delala zavoljo potrebe, ampak delala jih je iz političnih razlogov in jim velikansko podporo iz državne blagajnice dovoljevala le zato, da je svojim privržencem naklonila bogatih dohodkov in zato je dr. Herbst s svojo stranko kar milijone sipal med svoje ljudi. „Politische Gönnerschaft“ — piše navedeni časnik — „war die Triebfeder, dass selbst der elendste Faiseur eine Eisenbahnunternehmung mit staatlicher Zinsengarantie zu Stande brachte“. — In ti ljudje, ki so v državnem zboru krvavi denar davkoplačevalcev tako potratno trosili, ti obetajo zdaj varčnost v svojih volilnih programih, se ve da le za to, da bi nevedne volilce na limanice vjeli!

Ozir na rajnski državni zbor dunajski.

Pod naslovom „Statistik des aufgelösten Abgeordnetenhauses“ je razglasil te dni bivši gališki državni poslanec Oton Hausner v časniku „Dziennik Polski“ sledeči popis statistike bivšega državnega zbora. — V začetku tega popisa toži Hausner, da je v zbornici poslancev veliko preveč Nemcev bilo, namreč 195, tedaj 55 odstotkov; število poslancev vseh družih narodnosti pa je znašalo le 158, tedaj komaj 15 odstotkov. — Veliko posestvo je bilo zastopano po 132 poslancih (38 odstotkih), med katerimi jih je bilo 72 plemenitega stanu. — Kmetijstvo je bilo zastopano po 112 poslancih. Od 130 kmetskih volilnih okrajev je samo 11 okrajev imelo kmetske poslance. — Advokatov je v zbornici sedelo 61 (tedaj 17 odstotkov, — duhovnikov je bilo 26, katerih polovico je Galicija poslala v zbornico poslancev. — Židov (judov) je v zbornici bilo 15, tedaj v pravi primeri s številom židov v Avstriji. — Ministrov in družih političnih uradnikov je v zbornici bilo 34. — Pisatelj tega članka stavi tu vprašanje: ali bi ne bilo prav, da bi se postava dala, katera bi prepovedala volitev cesarskih uradnikov v državni zbor? — Od 317 poslancev (31 Čehov ni tukaj všteti) je 26 se odlikovalo po večem vplivu, večji zgovornosti in marljivejšem delovanju, — 116 jih je tudi še precej koristno, pa skromnejše sodelovalo; 175 je bilo pa taci, ki so zmirom molčali ali pa tako govorili, da bi bili bolje storili, ako bi bili molčali.